

Huvudman

Gotlands kommun

Ärendet

Tematisk tillsyn av genomförandet av garantin för tidiga stödinsatser vid grundskolan Lärbro skola i Gotlands kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gotlands kommun att senast den **31 maj 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande garantin för tidiga stödinsatser. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Gotlands kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Gotlands kommun ska vidta följande åtgärder

1. Se till att lärarna i samråd med specialpedagogisk kompetens gör en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling om lärarna utifrån användningen av nationella kartläggningsmaterialen, nationella bedömningsstöden, och nationella proven bedömer att det finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik. Dokumentation avseende när och hur samråd har skett med specialpedagogisk kompetens ska ges in till

Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen).

2. Se till att lärarna samråder med specialpedagogisk kompetens när de planerar stödåtgärder för varje elev i förskoleklass eller lågstadiet där det upptäcks att stöd enligt 3 kap. 5 § skollagen behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Dokumentation avseende när och hur samråd har skett med specialpedagogisk kompetens ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 4 a § skollagen).
3. Se till att lärare i slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan gör en uppföljning av de extra anpassningar som getts i svenska och matematik. Uppföljningen ska göras i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs. Dokumentation avseende hur skolan planerar att genomföra den här uppföljningen samt hur resultatet av uppföljningen överförs till ansvarig lärare för nästkommande årskurs. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 4 a och 4 b §§ skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:5176) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har inom ramen för en tematisk tillsyn av genomförandet av garantin för tidiga stödinsatser inlett en tillsyn av Gotlands kommun.

Syftet med denna tillsyn är att bedöma om skolor genomför garantins olika moment i enlighet med bestämmelserna.

Tillsynen har genomförts genom digitala intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens och med rektorn den 10 oktober 2023. Vidare har dokumentation granskats, bland annat förteckning över personal och dess kompetens, beskrivningar av arbetet med garantin för tidiga stödinsatser, samt en beskrivning av elevernas kunskapsutveckling eller måluppfyllelse i förskoleklass, årskurs 1 och årskurs 3 i svenska, svenska som andraspråk och matematik.

Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Genomförande av garantin för tidiga stödinsatser

Föreläggande

Särskild bedömning och planering av insatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens, rektorn samt av ingiven dokumentation framgår följande.

Under läsåret 2022/2023 har skolans specialpedagog under stora delar varit frånvarande. Det har medfört att förskollärarna och lärarna inte har samrått med specialpedagogen när de gjort en särskild bedömning av elevernas resultat efter genomförandet av de nationella bedömningsstöden och nationella proven i årskurs 3.

I förskoleklassen var det inga elever som uppvisade indikation på att inte uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. I årskurs 1 var det sammanlagt tre elever som i ämnet svenska och två elever som i ämnet matematik uppvisade indikation på att inte uppfylla kraven för respektive ämne i årskurs 1 eller 3. I årskurs 3 var det tre elever som uppvisade indikation på att inte uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i årskurs 3 i svenska samt åtta elever som uppvisade indikation på att inte uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i årskurs 3 i matematik. Några av dessa elever var kända sedan tidigare och föremål för olika insatser. Enligt biträdande rektor och den nuvarande specialläraren gjordes inga särskilda bedömningar alls i samråd med skolans specialpedagog under läsåret 2022/2023 på av frånvaro.

Den biträdande rektorn uppger att hen lånade in specialpedagoger från andra skolor, men att de specialpedagogerna endast hjälpte till med anpassningar på gruppnivå samt gjorde utredningar kring läs- och skrivsvårigheter. Vidare uppger rektorn att en erfaren lärare gjorde pedagogiska kartläggningar av elever, men att denne inte har någon specialpedagogisk kompetens. Enligt lärare diskuterade de elever som de var oroliga för på så kallade klasskonferenser, men att de hade fått en begränsning på hur många elever de fick ta upp på dessa då det saknades specialpedagogisk kompetens på skolan.

Vid planering av extra anpassningar i svenska och matematik har lärarna endast i undantagsfall samrått med en person med specialpedagogisk kompetens, eftersom det saknats tillgång till sådan under stora delar av läsåret 2022/2023. Av ingiven dokumentation framgår att det var tre elever i såväl årskurs 1 som årskurs 3 som getts extra anpassningar i svenska och tre elever som getts extra anpassningar i matematik, i förskoleklass var det inte någon elev som getts extra anpassningar i svenska eller matematik.

Ingen av ansvariga lärare i förskoleklass, årskurs 1 eller årskurs 3 har uppgetts ha specialpedagogisk kompetens.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. En särskild bedömning ska även göras i lågstadiet i grundskolan om det utifrån användning av ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 (3 kap. 4 § 1 st. skollagen).

Om det efter en särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras för stöd i form av extra anpassningar eller

göras en anmälan till rektorn om att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas (3 kap. 4 § 2 st. skollagen, 3 kap. 5 § skollagen och 3 kap. 7 § skollagen).

Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna för extra anpassningar eller för anmälan till rektor om särskilt stöd redan är uppfyllda. Det ska i sådant fall skyndsamt planeras för extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn (3 kap. 4 § 3 st. skollagen).

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning och vid planering av extra anpassningar när det i förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Samråd enligt 3 kap. 4 a § p. 1 och 2 behöver dock inte genomföras om den ansvarige förskoleläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § 1 st. p. och 2 samt 2 st. skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att skolan under läsåret 2022/23 saknat personal med specialpedagogisk kompetens. Vidare framgår det att det funnits elever som efter genomförandet av de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och nationella proven i årskurs 3 visat indikation på att inte nå kommande kunskapskrav inom aktuella ämnen. Lärarna har således haft en skyldighet att samråda med personal med specialpedagogisk kompetens kring dessa elever. Då detta inte har skett bedömer Skolinspektionen att det är en brist.

Det framgår vidare att lärarna i vissa fall inte samrått vid planeringen av extra anpassningar för de elever där det upptäckts att stöd enligt 3 kap. 5 § skollagen behövts i svenska och matematik, vilket är en brist.

Uppföljning och överföring

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens och rektorn framgår följande.

I förskoleklass fick inga elever extra anpassningar i ämnena svenska eller matematik under läsåret 2022/2023. Av detta följer att någon uppföljning eller överföring av extra anpassningar i ämnena svenska, svenska som andraspråk, och matematik inte heller var påkallat inför överlämning till årskurs 1.

Av ingiven dokumentation framgår att tre elever i årskurs 1 och tre elever i årskurs 3 fick extra anpassningar i svenska eller matematik. Av intervjuer med lärare, rektor och skolans nuvarande specialpedagog har det framförts att undervisande lärare följde upp dessa extra anpassningar i dialog med annan skolpersonal. Det framgår vidare att uppföljningen inte genomfördes i samråd med specialpedagogisk kompetens, eftersom det saknades tillgång till sådan. Resultatet av uppföljningen delades med skolans elevhälsoteam och överfördes till mottagande lärare i årskurs 4.

Rättslig reglering

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan och sameskolan ska det genomföras en uppföljning av sådant stöd som getts enligt 3 kap. 5 § skollagen (extra anpassningar) i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs (3 kap. 4 b § skollagen).

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid uppföljning enligt 4 b §. Samråd enligt 3 kap. 4 a § p. 3 behöver inte genomföras om den ansvarige förskoleläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen kan konstatera att uppföljningen som gjorts av de extra anpassningar som eleverna fått i svenska och matematik i slutet av lågstadiet har genomförts utan samråd med personal med specialpedagogisk kompetens, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Gotlands kommuns verksamhet vid Lärbro skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller samråd med specialpedagogisk kompetens vid särskild bedömning samt vid planering av extra anpassningar. Det finns därför skäl att förelägga Gotlands kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Delområden utan brister

Obligatoriska kartläggningsmaterial, bedömningsstöd och nationella prov

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens, rektorn samt av ingiven dokumentation framgår följande.

I förskoleklass har de nationella kartläggningsmaterialen använts under höstterminen 2022 för samtliga elever i förskoleklass.

I årskurs 1 har de nationella bedömningsstöden i läs- och skrivutveckling samt taluppfattning använts under höst- och vårterminen 2022/23 för samtliga elever i årskurs 1.

I årskurs 3 har de nationella proven i svenska, svenska som andraspråk och matematik genomförts under vårterminen 2023 för samtliga elever i årskurs 3.

Rättslig reglering

I förskoleklass ska Skolverkets kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet (dnr 2019:567) och kartläggningsmaterial i matematiskt tänkande (dnr 2019:568) användas. För varje elev ska läraren använda kartläggningsmaterialen vid avstämningsstillfällen under höstterminen (8 kap. 2 och 3 §§ skolförordning [2011:185], 2-5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande i förskoleklass, SKOLFS 2019:16).

I årskurs 1 i grundskolan ska Skolverkets nationella bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling (dnr 2019:563) användas i ämnena svenska och svenska som andraspråk och Skolverkets nationella bedömningsstöd i taluppfattning (dnr 2019:564) användas i ämnet matematik. För varje elev ska läraren använda bedömningsstöden vid avstämningsstillfällen under både höstterminen och vårterminen (9 kap. 22 b och c §§ skolförordningen och 2 – 4 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 i grundskolan och sameskolan, SKOLFS 2016:66).

I årskurs 3 i grundskolan ska nationella prov genomföras på vårterminen i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Ett nationellt prov består av flera delprov som samtliga ska genomföras under en viss period, vilken för läsåret 2022/23 var den 13 mars till och med den 17 maj 2023 (9 kap. 20, 21, 22 och 22 a §§ skolförordningen och 5 § SKOLFS 2021:69).

Om det finns särskilda skäl får rektor besluta att en lärare inte behöver använda kartläggningsmaterial, nationella bedömningsstöd eller nationella prov, eller delar av dessa, för enskilda elever (9 kap. 20 § skolförordningen, 6 § SKOLFS 2019:16 och 6 § SKOLFS 2016:66).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller genomförandet av obligatoriska kartläggningsmaterial, bedömningsstöd och nationella prov.

Beslutet har fattats av utredaren Fredrik Asplén.

Utredaren Mattias Ryd har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Isabelle Brännlund medverkat.